

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלגטו מכל ספריו הק'

פרשת מטות מסעי ה'תש"פ

קבלת התפילה תלויה בשמירת הפה

איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (במדבר ל ג). למה אמר לא יחל דברו. בא לרמז, דהנה האדם עוסק בתורה ומתפלל, ונודר נדרים ונשבע שבועות לקיים מצוות ה', והנה אם אינו שומר עצמו בשוק במשאיו ובמתנו ובדבורו באמת ובאמונה, שוא שקד שומר, לחנם כל תורתו ותפלתו, דצריכה המנחה כלי טהור שבו תקרב לה', ואם הכלי שבו המנחה הוא טמא, שניהם נדחין, והכלי שבו מקריבים המנחה הוא הפה, ואם מטמאו בחוץ בדברים אשר לא טובים ומפל שכן דברי שקר ומרמה, בודאי דתורתו נמאסת ותפלתו תועבה. נמצא דזה תלוי בזה, דאם אינו שומר פיו כמלי דעלמא, אין לו רצוי לא בתורה ולא בתפלה, ואם שומר פיו מבחוץ, תורתו ותפלתו מקבלים ורצויים:

וזהו פונת הפסוק **איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה**, דהינו רצה לעשות בנדרים ושבועות סיג להיות עוסק בתורה ובתפלה, יזהר שלא יחל דברו, כלומר, דבורו בעלמא לא יעשנו חלין, שלא ימצא בפיו שקר ומרמה ודברים בטלים, שלא יהיה חסיד מבפנים ורשע מבחוץ, שאם עושה כן, תורתו ותפלתו בטלים ומבטלים, דזה תלוי בזה, אם אינו מסתיר פיו מדברים אשר לא טובים, כל מה שיוציא לקדשה בטל ומבטל, דכבר נטמא פיו ולא נשארה בו קדשה. ולהכי מסים על זה הפסוק **ככל היצא מפיו יעשה**, דהינו, **ככל היצא מפיו בעלמא**, כך יעשה בקדשה, דהינו, אם דובר אמת וכל מעשהו באמת אז כל תורתו ותפלתו אמת, ואם לאו הכל בטל ומבטל:

פירוש הפסוק 'שומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו'

ואפשר שזו היא פונת שלמה המלך עליו השלום (משלי כא כג) 'שמר פיו ולשונו שמר מצוות נפשו', בא לרמז על זה, דהרצף שתתקבל תפלתו ותורתו צריך לשמר פיו מבחוץ, שאם טמא פיו, תפלתו ותורתו תועבה. והנה מצינו שהתפלה נקראת 'נפש' בגמרא (ברכות ה, כמו שאמרנו (שם) על 'סוף נפשו באפו' (איוב יח ד), שכל מי שאינו ממתיק לחברו לגמור תפלתו, סורפין לו תפלתו בפניו, שנאמר 'סוף נפשו באפו', ומ[ד]התפלה נקראת 'נפש' גם התורה תקרא 'נפש', דהכל דבר אחד, ולפי האמת הם שראויים לקרא 'נפש', שהם נפש וחי האדם. וזהו שאמר 'שמר פיו ולשונו', דהינו מי ש'שומר פיו ולשונו' כראוי ואין בפיו שקר ולשון תרמית ואינו מדבר דברים בטלים, זה 'שמר מצוות נפשו', 'נפשו' היא תורתו ותפלתו, שומרה שלא תהיה נדחית, דזה תלוי בזה כאמור למעלה:

(פיתוחי הותם פרשת מטות)

המכין עצמו לשבת יקבל בה תוספת

קדושה

וכל אשר לא יבא באש

תעבירו במים (במדבר לא כג). דהינו מי שאינו בעל תורה מה היא תקנתו, יאחז במדת הענוה ודי לו, דכתיב (תהלים נא יט) 'זבחי אלהים רוח נשברה', וזהו וכל אשר לא יבא באש שהיא התורה, תקנתו היא תעבירו במים היא הענוה שרמזנו באר במי נדה, וזהו תעבירו במים, דהינו המים האמורים שרמזנו בהם הענוה. וגם המים עצמם נרמזו בהם הענוה, דכמו שהמים אינם הולכים רק למקום נמוך וישפל (תענית ז, ט), כן יתנהג האדם להיות נמוך וישפל: וזהו יתנהגו בין בעלי תורה בין בעלי ענוה כל ימות השבוע, כדי כשיבוא השבת יכולים לקבל תוספת קדשתו בנקל. וזהו שאמר להם וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם, בגדיכם הם נפש רוח נשמה שלכם, דהינו יהיו נפש רוח נשמה שלכם מתקנים וטהורים בימי השבוע, אז ואחר תבאו אל המחנה, המחנה קרי ביה 'המנחה', שהוא שבת קדש שהוא יום מנוחה השקט ובטחה:

(מחשוף הלבן פרשת מטות)

שלש הנהגות לבעל תשובה

ויגשו אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו (במדבר לב טז). אפשר לרמז על בעל התשובה, דכשהאדם מתחנן לפני המקום בלב שלם ומקבל עליו לשוב בתשובה ולתקן מה שפגם, הקדוש ברוך הוא מחזיק בידו ומסיע אותו, דהבא לטהר מסייעין אותו (יומא לה). וזה שאמר ויגשו אליו, מדבר על בעלי תשובה שנגשין לפני הקדוש ברוך הוא, וההגשה, מצינו שיש הגשה למלחמה והגשה לפיוס והגשה לתפלה, ובעל תשובה צריך שלשה דברים הללו, צריך הגשה למלחמה שילחם עם יצר הרע, הגשה לפיוס שיפייס הקדוש ברוך הוא שימחל לו על מה שעבר, הגשה לתפלה שיתפלל לפני ה' שיעזרהו מכאן ולהבא שלא יתגבר עליו יצר הרע ויחזור לחטא:

וזהו ויגשו אליו, שנגשו בעלי תשובה לפני הקדוש ברוך הוא בשלשה דברים האמורים, ואמרו גדרת צאן נבנה למקננו פה, דהינו שמקבלים עליהם לקיים מהיום ולהבא תרי"ג מצוות, 'גדרות' גימטריא תרי"ג, צאן גימטריא 'מצוה', מקננו הם נפש רוח נשמה שלהם, דהתקון לנפש רוח נשמה הוא קיום התרי"ג מצוות, וזהו גדרת צאן נבנה למקננו פה, הינו תרי"ג מצוות נעשה לקניינו שהם הנפש רוח נשמה. וערים לטפנו, הנה מלת 'טף' גימטריא 'גוף', ומלת טפנו נמי גימטריא 'גופנו', והפונה דהינו דיצר הרע מתגבר על הגוף שהוא חמרי, והנבעת הגוף הוא על ידי שיזכר האדם ויחשב שהדינים מתפשטים בעולם ועושים נקמה ברשעים בעולם הזה, חוץ מן הענש המזמן להם לעולם הבא, והדינים המתעוררים הם מצד פ"ר דינים וש"ך דינים פ"דוע. והם נרמזים במלת 'עיר' וערים, דמלת 'עיר' גימטריא פ"ר, ומלת ערים גימטריא ש"ך, וזהו וערים לטפנו, דהינו שמקבלים עליהם דכשיתגבר עליהם יצר הרע מצד הגוף הנרמז

במלת טפנו, ישימו תמיד בין עיניהם התעוררות הדינים המתעוררים מצד פ"ר ו"ש"ך הרמזים בערים כאמור, וכזה יראה ורעד יבוא בם ולא יוסיפו לחטא. ומתפללים לפני ה' בהקשה האמורה שיהיה בעזרם, שככה ינהגו מהיום ולהבא ולא יתגבר עליהם היצר הרע, והקדוש ברוך הוא מקבל תפלתם, דהבא לטהר מסייעין אותו:

(מחשוף הלבן פרשת מטות)

הרוצה לעסוק בתורה, לא יתאווה לממון

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה וגו' (במדבר לא כא-כד). אפשר לרמז, דבא לומר על הרוצה לעסוק בתורה, דצריך שלא יהיה בו תאוות קבוץ הממון, דאם להוט אחר הממון לא שיק שיהיה דעתו מישיב לתורה, ואפלו הוא נהנה מיגיע כפיו, לא ירבה בסחורה, כמאמר התנא (אבות פ"ב מ"ה) ולא כל המרבה בסחורה מחכים, ואמר גם כן (שם פ"ד מ"ה) הוי ממעט בעסק ועסק בתורה [וכו']:

וזהו פננת הפסוקים: ויאמר אלעזר הכהן, אלעזר הוא יצר הטוב ששלחו הקדוש ברוך הוא לעזר את האדם ולהורות לו דרך טובה וישרה, קרי בה 'עזר אל', 'עזר' הבא לאדם מ'אל', הכהן, שהוא משרת מאת ה'. אל אנשי הצבא, הם שרצו לצבא צבא לעשות מלחמה עם יצר הרע ולעסק בתורה לשמה, וזהו הבאים למלחמה, היא מלחמתה של תורה, ובה נמי נלחמים עם יצר הרע ומנצחים אותו. זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה, דהינו, אם תרצו [ש] תזכו לתורה ותהיה חקוקה בכסם פראוי, קימו אלה התנאים:

לא ירדוף אחר כסף וזהב

אך את הזהב ואת הכסף [את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת]. אך לשון מעוט, אומר להם יצר הטוב, מעטו אלה הדברים ולא תרדפו אחריהם: תחלה לא יהיה בכסם להיטת הזהב והכסף, כי הלהוט אחרי הבלי העולם לא שיק שיזכה לכתר תורה:

(פיתוחי חותם, פרשת מטות)

העוסק בתורה יבטח בה' שימלא חסרונו

חשבתו דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך (תהלים קיט)

נט). עכשו בא לומר, כי חשקו בתורה רב עד מאד, ומרב חשקו בה מניח צרכיו ועוסק בה, ואינו חושש בצרכי גופו כלל. וכמו שדרשו רבותינו ז"ל (ויק"ר לה א) על פסוק זה, שבכל יום היה מחשב למקום פלוני אני הולך, והיו רגליו משיבות אותו לבית המדרש. והכונה, אף על פי שהיו אותם הדרכים שהיה מחשב בהם, הם לצרכי מחיתו ופרנסתו, אפלו הכי היה מבטל אותם ובוטח בהשם שהמחיה בידו תלויה. וזהו חשבתו דרכי, שהם צרכי פרנסתו, וזה דבר התור, ואפלו הכי הייתי בוטח בה, והייתי משיב רגלי אל עדתיך:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ח)

הלומד - שפתיו ידברו מאליהם בדברי תורה

תבענה שפתי תהלה כי תלמדני חקיך (תהלים קיט קעא). בא כאן לשאל שיעזרהו ללמד תורה לשמה ולקיים המצוות על אמתתם, ולא תהיה מחשבתו טרודה בשום עת בהבלי העולם, רק דעתו תהיה פנויה תמיד כי אם לדברי תורה ולקיים המצוות על אמתתם. ואפלו בשעה שירצה לדבר בצרכי גופו, מרב הרגלו בדברי תורה ואהבתו אותה, אותו הדבור שהוא רוצה לצרכי גופו ידבר במקומו דברי תורה, לפי שחושב בדעתו שבתורה הוא עסוק, וזה יורה רב אהבתו בתורה והרגלו בה. וזה הדבר מפרש בתורתנו הקדושה, כמו שכתוב (דברים ו) 'ודברת בם בשבתך בבייתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. ויזכה לזה האדם כשיהיה לומד תורה לשמה ומקיים המצוות פראוי, ותהיה בו יראה הפנימית. וכמאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ג מ"ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. דהעקר הוא יראה הפנימית פראוי, דכיון שיהיה האדם שלם ביראה, התורה והמצוות יתקיימו בידו, ואם לא תהיה בו יראת שמים, אין תורתו מתקיימת בידו:

וזהו שאמר תבענה שפתי תהלה, דהינו, שפתי מאליהם ומעצמם יהיו מביעים תהלה שהיא התורה. גם בשעה שאני רוצה לדבר איזה דבר על צרכי גופי, מרב אהבתי והרגלי בתורה, גם באותו דבר שפתי מאליהם ומעצמם יוציאו כי אם דברי תורה כאלו אני עסוק בה. ומי יגרם לי שאזכה לזה הדבר, הוא כי תלמדני חקיך, דהינו, כשאהיה רגיל לקיים מצוות עשה שהם חקיך לשם שמים, בזה חפץ ה' בידי יצלה ומתקיימת תורתך בידך:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ת)

חידה שבועית: איך מפרש רבינו את הפסוק (משלי כא כג) 'שמר פיו ולשונו שמר מצדות נפשו'?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

חג הפסח:

ה' יהושע קניג מאשדוד.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

